

ਸਿਵਲ ਮਿਸਲੇਨੀਅਸ

ਬਾ ਅਦਾਲਤ ਡੀ ਫਾਲਸ਼ੋ ਅਤੇ ਟੇਕ ਚੰਦ ਜੇ.ਜੇ.

ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਪਟੀਸ਼ਨਰ

ਬਨਾਮ

ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਹੋਰ - ਜਵਾਬਕਰਤਾ।

ਸਿਵਲ ਰੀਤ ਨੰਬਰ: 151 ਆਫ 1996

ਵਿਸਥਾਪਿਤ ਵਿਅਕਤੀ (ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਅਤੇ ਮੁੜ ਵਸੋਬਾ) ਐਕਟ (1954 ਦਾ XLIV) ਦੀ ਸਿਵਲ ਰਿੱਟ ਨੰਬਰ 151 S. 33-ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਕੀ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣਨ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਹੈ।

ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਵਿਸਥਾਪਿਤ ਵਿਅਕਤੀ (ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਅਤੇ ਮੁੜ ਵਸੋਬਾ) ਐਕਟ, 1954 ਦੀ ਧਾਰਾ 33 ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਪਣੀਆਂ ਬਚੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕੋਈ ਵੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਨੂੰ ਸੌਧ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਹ ਨਿਯਮ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਹੈ। 105. ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ, ਜਦੋਂ ਧਾਰਾ 33 ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਸੁਣਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪਿਛਲੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਉਲਟਾਉਣ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਪਾਸ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪੱਖਪਾਤੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਸਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਜੋ ਕਿਸੇ ਪੁਰਾਣੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਉਲਟਾਉਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਕਰਨ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਦਖਲ ਨਾ ਦੇਣ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਬਾਰੇ ਜਾਣੂ ਕਰਵਾਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਨਿੱਜੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੁਣਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 226 ਦੇ ਅਧੀਨ ਪਟੀਸ਼ਨ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ 19 ਤਾਰੀਖ ਨੂੰ ਚੀਫ ਸੈਟਲਮੈਂਟ ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਸੈਟਲਮੈਂਟ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਹੁਕਮ ਜਾਂ ਕੋਈ ਹੋਰ ਢੁਕਵੀਂ ਰਿੱਟ, ਆਦੇਸ਼ ਜਾਂ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਮਈ, 1960

ਏ.ਐਲ. ਬਾਹਰੀ, ਐਡਵੋਕੇਟ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਲਈ ।

ਕੇ.ਐਨ. ਤਿਵਾੜੀ, ਐਡਵੋਕੇਟ, ਜਵਾਬਕਰਤਾ ਲਈ ।

ਹੁਕਮ

ਫਾਲਸ਼ੋ, ਜੇ.-ਇਹ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 226 ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਪਟੀਸ਼ਨ ਹੈ।

ਵਿਵਾਦ ਵਾਲੀ ਜਾਇਦਾਦ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਛੋਟੀ ਜਿਹੀ ਇਮਾਰਤ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਤਿੰਨ ਦੁਕਾਨਾਂ, ਨੰ: 16, 17 ਅਤੇ 18 ਹੇਠਲੀ ਮੰਜ਼ਿਲ 'ਤੇ, ਅਤੇ ਉੱਪਰਲੀ ਮੰਜ਼ਿਲ 'ਤੇ ਇੱਕ ਚੌਬਾਰਾ ਅਤੇ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਥਾਂ ਹੈ। ਇਮਾਰਤ ਇੱਕ ਨਿਕਾਸੀ ਜਾਇਦਾਦ ਹੈ।

ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੇ ਦੁਕਾਨ ਨੰਬਰ 18 ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਉੱਪਰ ਸਥਿਤ ਚੌਬਾਰਾ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਜਦਕਿ ਕੁੰਦਨ ਲਾਲ ਨੇ ਦੁਕਾਨ ਨੰਬਰ 16 ਅਤੇ ਇੱਕ ਰਤਨ ਸਿੰਘ ਦੁਕਾਨ ਨੰਬਰ 17 ਅਤੇ ਛੱਤ ਉੱਪਰ ਕਬਜ਼ਾ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਸਥਾਈ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਦਾ ਸਵਾਲ ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ ਤਾਂ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਅਫਸਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਾਇਦਾਦ ਅਵੰਡਣਯੋਗ ਹੈ ਅਤੇ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਦੇ ਦਿੱਤੀ, ਜਿਸਦਾ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਕੀਮਤ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਨੇੜੇ ਸੀ। ਬਾਕੀ ਦੋਵੇਂ ਅਲਾਟੀਆਂ, ਮੌਜੂਦਾ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਕੁੰਦਨ ਲਾਲ ਅਤੇ ਰਤਨ ਸਿੰਘ, ਨੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਅਫਸਰ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪੀਲਾਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀਆਂ, ਜੋ ਕਿ 14 ਦਸੰਬਰ, 1959 ਨੂੰ ਸਹਾਇਕ ਸੈਟਲਮੈਂਟ

ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੁਆਰਾ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਮਾਮਲਾ, ਪਰ ਕੁੰਦਨ ਲਾਲ ਨੇ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਇਆ ਅਤੇ 19 ਮਈ, 1960 ਨੂੰ ਚੀਫ਼ ਸੈਟਲਮੈਂਟ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੀਆਂ ਸੌਂਪੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਵਾਲੇ ਸੈਟਲਮੈਂਟ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਤੋਂ ਹੁਕਮ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ, ਇਸ ਪ੍ਰਭਾਵ ਲਈ ਕਿ ਦੁਕਾਨ ਨੰਬਰ 16 ਨੂੰ ਵੱਖ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਨੂੰ ਤਬਦੀਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਮਾਰਤ ਦੇ ਉਪਰਲੇ ਹਿੱਸੇ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਪੌੜੀ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਕੋਲ ਛੱਡ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਡਿਸਪਲੇਸਡ ਪਰਸਨਜ਼ (ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਅਤੇ ਮੁੜ ਵਸੇਬਾ) ਐਕਟ, 1954 ਦੀ ਧਾਰਾ 33 ਦੇ ਤਹਿਤ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਇੱਕ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਭੇਜੀ, ਜਿਸ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਉਸਨੂੰ 5 ਨਵੰਬਰ, 1960 ਨੂੰ ਇੱਕ ਅੰਡਰ-ਸਕੱਤਰ ਤੋਂ ਇੱਕ ਪੱਤਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਇਆ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ 19 ਮਈ, 1960 ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਦੇਣ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਦੇਖਿਆ।

ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਇਹ ਨੁਕਤਾ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਾਂ ਵਕੀਲ ਰਾਹੀਂ ਸੁਣਵਾਈ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤੇ ਬਿਨਾਂ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 33 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਰਜ਼ੀ ਜਾਂ ਸੌਧ ਨੂੰ ਰੱਦ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ। ਇਹ ਵਿਵਾਦ ਹੀਰਾ ਲਾਲ ਖੇਰ ਬਨਾਮ ਚੀਫ਼ ਸੈਟਲਮੈਂਟ ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ, ਅਤੇ ਹੋਰ, (1) ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੁੱਲ ਬੈਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਸੀ। ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 24 ਤਹਿਤ ਚੀਫ਼ ਸੈਟਲਮੈਂਟ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਸੌਂਪੀ ਗਈ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਖਾਰਜ ਕਰਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ। ਇਹ ਐਕਟ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਬਣਾਏ ਗਏ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 105 ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਐਕਟ ਜਾਂ ਇਹਨਾਂ ਨਿਯਮਾਂ ਵਿੱਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ, ਕੋਡ ਆਫ਼ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਦੇ ਆਰਡਰ XLI ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਲਾਗੂ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗੀ। ਐਕਟ

ਅਧੀਨ ਅਪੀਲਾਂ ਅਤੇ ਸੰਸ਼ੋਧਨਾਂ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਅਤੇ ਨਿਪਟਾਰੇ, ਅਤੇ ਫੁੱਲ ਬੈਚ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੇਸ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 24 ਦੇ ਅਧੀਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਰੀਵੀਜ਼ਨ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਵਕੀਲ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਖਾਰਜ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਆਦੇਸ਼ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਕੋਡ ਦਾ XLI ਨਿਯਮ 11 ਦੁਆਰਾ ਲੋੜੀਂਦਾ ਹੈ।

ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਬਿਲਕੁਲ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਸੈਕਸ਼ਨ 33 ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਸੈਕਸ਼ਨ 24 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨਾਲੋਂ ਬਹੁਤ ਵੱਖਰੇ ਹਨ ਜਿਸਦਾ ਸਿਰਲੇਖ "ਮੁੱਖ ਬੰਦੋਬਸਤ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੀ ਮੁੜ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ" ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਧਾਰਾ ਅਧੀਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਨਿਯਮਤ ਸੋਧ ਪਟੀਸ਼ਨ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 33 ਦਾ ਸਿਰਲੇਖ "ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਬਚੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ" ਹੈ। ਦੋਵਾਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦੇ ਕੁਝ ਸ਼ਬਦ ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਇੱਕੋ ਜਿਹੇ ਹਨ ਪਰ ਮੈਂ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 33 ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਪਣੀਆਂ ਰਹਿ ਗਈਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਲਈ ਸੋਧ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਨਿਯਮ 105 ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਿਸੇ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਨੂੰ ਸਾਡਾ ਧਿਆਨ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ। ਡੀ.ਕੇ. ਮਹਾਜਨ, ਜੇ., ਦੀਵਾਨ ਝਾਂਗੀ ਰਾਮ ਬਨਾਮ ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵੱਲ ਖਿੱਚਿਆ ਗਿਆ, (2), ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ ਅਧੀਨ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। 33, ਪਰ ਉਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸ ਵਿਅਕਤੀ ਨੇ ਧਾਰਾ 226 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਉਹ ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ ਸੀ ਜਿਸ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਸੁਣਵਾਈ ਦਾ ਕੋਈ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤੇ ਬਿਨਾਂ ਧਾਰਾ 33 ਦੇ

ਤਹਿਤ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦਿਆਂ ਉਲਟਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਮੈਂ ਨਿਸ਼ਚਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਹਿਮਤ ਹੋਵਾਂਗਾ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 24 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (3) ਵਿਚ ਆਏ ਸ਼ਬਦ- "ਕੋਈ ਵੀ ਹੁਕਮ ਜੋ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਪੱਖਪਾਤੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਸੁਣੇ ਜਾਣ ਦਾ ਵਾਜਬ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤੇ ਬਿਨਾਂ ਇਸ ਧਾਰਾ ਅਧੀਨ ਪਾਸ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ" - ਕਰੋ ਧਾਰਾ 33 ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਵਾਪਰਦਾ, ਉਹ ਇੱਕ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ ਜੋ ਕਿ ਧਾਰਾ 33 ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਇਸ ਧਾਰਾ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪਿਛਲੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਉਲਟਾਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਸ ਦੁਆਰਾ ਪੱਖਪਾਤੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਇੱਕ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸੁਣਿਆ ਜਾਵੇ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਸਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ, ਜੋ ਕਿਸੇ ਪੁਰਾਣੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਉਲਟਾਉਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਕਰਨ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਦਖਲ ਨਾ ਦੇਣ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਸਨੂੰ ਨਿੱਜੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੁਣਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

ਮੇਰੀਟਸ ਦੇ ਅਧਾਰ ਵਿੱਚ ਮੈਂ ਦਖਲ ਦੇਣ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਦੇਖਦਾ। ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰੇ ਇਹ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਕੁੰਦਨ ਲਾਲ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਾਲੀ ਦੁਕਾਨ ਨੂੰ ਬਾਕੀ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਤੋਂ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਵੱਖ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨੀ ਮੰਜ਼ਿਲ 'ਤੇ ਬਾਕੀ ਦੀਆਂ ਦੋ ਦੁਕਾਨਾਂ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿਚ ਛੱਡ ਕੇ ਅਤੇ ਸਾਰੀ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਨੂੰ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਛੱਤ ਜਿਸ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਪੌੜੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਉਪਲਬਧ ਹੈ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਅਲਾਟ ਕੀਤੇ ਆਰਡਰ ਦੁਆਰਾ। ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਨਿਯਮ 30 ਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਜੋ ਹੇਠਾਂ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ:-

"ਜੇਕਰ ਇੱਕ ਤੋਂ ਵੱਧ ਵਿਅਕਤੀ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਦਾਅਵਿਆਂ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਐਕੁਆਇਰ ਕੀਤੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਹਨ ਜੋ ਇੱਕ ਅਲਾਟ ਹੋਣ ਯੋਗ ਜਾਇਦਾਦ ਹੈ, ਤਾਂ ਜਾਇਦਾਦ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਜਿਸਦਾ ਸ਼ੁੱਧ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਸੰਪਤੀ ਦੀ ਕੀਮਤ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਨੇੜੇ ਹੈ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਅਲਾਟ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਹੋਰ ਐਕੁਆਇਰ ਕੀਤੀ ਨਿਕਾਸੀ ਜਾਇਦਾਦ ਜੋ ਕਿ ਉਪਲਬਧ ਹੋਣ ਯੋਗ ਹੈ:

ਬਸ਼ਰਤ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਅਜਿਹੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੰਪਤੀ ਨੂੰ ਉਚਿਤ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਵੰਡਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਸੈਟਲਮੈਂਟ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਸੰਪਤੀ ਨੂੰ ਵੰਡੇਗਾ ਅਤੇ ਹਰੇਕ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਇੱਕ ਹਿੱਸਾ ਅਲਾਟ ਕਰੇਗਾ ਜੋ ਉਸ ਨੂੰ ਦੇਣਯੋਗ ਸ਼ੁੱਧ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਰਕਮ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਵੰਡਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।"

ਦਲੀਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਕਿ ਜਾਂ ਤਾਂ ਸਾਰੀ ਜਾਇਦਾਦ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਅਲਾਟ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਅਫਸਰ ਦੁਆਰਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਾਂ ਫਿਰ ਇਹ ਤਿੰਨ ਵਿੱਚ ਵੰਡਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਅਸਲ ਅਲਾਟੀ ਰਤਨ ਸਿੰਘ, ਜਿਸ ਨੇ ਕੋਈ ਹਿੱਸਾ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਹੈ। ਵਿਵਾਦਾਂ ਵਿੱਚ ਘਿਰੇ ਜਦੋਂ ਤੋਂ ਉਸ ਦੀ ਅਪੀਲ ਸਹਾਇਕ ਸੈਟਲਮੈਂਟ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਵੱਲੋਂ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਉਸ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਾਲੀ ਦੁਕਾਨ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ। ਮੈਂ ਇਹ ਨਹੀਂ ਸਮਝਦਾ ਕਿ ਨਿਯਮ 30 ਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਕੋਈ ਇਤਰਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਦੇਖ ਸਕਦਾ, ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਕਿਸੇ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਦੇ ਤਿੰਨ ਕਾਬਜ਼ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਦੋ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸੁਵਿਧਾਜਨਕ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਵੰਡਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਦੋ ਵਸਨੀਕਾਂ ਦੇ ਦਾਅਵਿਆਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੈਂ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਕੁੰਦਨ ਲਾਲ ਦੁਆਰਾ

ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਜ਼ਮੀਨੀ ਮੰਜ਼ਿਲ ਦੀ ਦੁਕਾਨ ਨੂੰ ਬਾਕੀ ਜਾਇਦਾਦ ਤੋਂ ਵੱਖ ਕਰਨਾ ਕਾਫ਼ੀ ਸੰਭਵ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿ ਤਿੰਨ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸਬ-ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਕਰਨਾ ਸੁਵਿਧਾਜਨਕ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿਉਂਕਿ ਸਹਾਇਕ ਸੈਟਲਮੈਂਟ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੁਆਰਾ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਮੌਜੂਦਾ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਕੋਲ ਰਤਨ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਾਲੇ ਹਿੱਸੇ ਰਾਹੀਂ ਹੀ ਉਸ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਾਲੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਉਪਰਲੇ ਹਿੱਸੇ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਮੈਂ ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਾਂਗਾ ਅਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਕੁੰਦਨ ਲਾਲ ਦੇ ਖਰਚੇ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦੇਵਾਂਗਾ। (ਕੌਂਸਲ ਦੀ ਫੀਸ 50 ਰੁਪਏ।) ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਜਵਾਬਦੇਹ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਉਹ ਨਹੀਂ ਹਨ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਕੀਤੀ।

ਟੇਕ ਚੰਦ, ਜੇ.-ਮੈਂ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ।

ਬੀ.ਆਰ.ਟੀ.

ਡਿਸਕਲੇਮਰ- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆ ਨਿਰਣਾ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਮੁਨੀਸ਼ ਕੁਮਾਰ (ਅਨੁਵਾਦਕ)